

Wrocław, 28.06.2019

dr hab. Maja Wolińska, prof. ASP
Wydział Grafiki i Sztuki Mediów
Akademia Sztuk Pięknych
im. E. Gepperta we Wrocławiu

**Recenzja pracy doktorskiej magistra Piotra Grygorkiewicza
w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne pt.:**
Flor | AVI
Transpozycja procesów życiowych organizmów na dźwięk i obraz

Recenzja sporządzona w związku z przewodem doktorskim wszczętym przez Radę Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Piotr Grygorkiewicz jest absolwentem Zakładu Rysunku na Wydziale sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Uczy rysunku i komunikacji wizualnej w Zakładzie Wzornictwa na Uniwersytecie Technologiczno-Przyrodniczym w Bydgoszczy.

W latach 2004 – 2017 uczestniczył w 24 krajowych zbiorowych wystawach i wydarzeniach artystycznych między innymi w: toruńskiej Galerii Sztuki Wozownia i Galerii Artus, warszawskim Centrum Sztuki Współczesnej oraz Zamku Ujazdowskim, Akademickim Centrum Kultury UMCS w Lublinie, Bałtyckiej Galerii Sztuki w Ustce oraz w bydgoskich Galerii Miejskiej, Klubie Mózg, Miejskim Centrum Kultury i na Uniwersytecie Technologiczno-Przyrodniczym.

Na koncie ma pięć krajowych wystaw indywidualnych w trakcie których, w latach 2013 – 2018, prezentował dźwiękowy performance bazujący na sygnałach generowanych przez procesy życiowe roślin oraz grafiki algorytmiczne i tworzone przez przetwarzanie fal mózgowych. W trakcie przygotowań pracy doktorskiej, w latach 2018 – 2019, przeprowadził cykl akcji audio *Dźwięki Roślin* w Galerii Miejskiej BWA w Bydgoszczy, w Kolonii Artystów w Gdańsku, w Akademii Teatralnej w Warszawie, w Bibliotece Miejskiej w Bydgoszczy, w Hali Widowiskowo-Sportowej w Mogilnie, w bydgoskim Klubie Mózg oraz w trakcie wydarzenia *Boski Fest* w Janowie.

Mgr. Grygorkiewicz brał również udział w wystawach zagranicznych, między innymi: w mającym w latach 2004 – 2005 odsłony we Francji, Portugalii, Hiszpanii, Austrii i we Włoszech *Salon Européen des Jeunes Créatures*, w będącej wynikiem współpracy uczelni poznańskiej (UA), bydgoskiej (UTP) i KMUTNB z Bangkoku *Thai and Polish Art Exhibition* w Tajlandii oraz czterokrotnie w Festiwalu *Synteza Sztuk* w Muzeum Narodowym w Chmielnickim na Ukrainie i w Domu Kultury Polskiej w Wilnie na Litwie.

W ramach działalności popularyzatorskiej w latach 2014 – 2017 przeprowadził szereg warsztatów projektowych dla studentów Wzornictwa Przemysłowego UTP w Bydgoszczy, warsztaty intermedialne dla dzieci i młodzieży w Muzeum Okręgowym w Bydgoszczy, międzynarodowe warsztaty studenckie w Prachinburi w Tajlandii oraz warsztaty z transpozycji procesów neurologicznych na dźwięk w bydgoskim Klubie Mózg.

Piotr Grygorkiewicz ma także na koncie działalność projektową, w tym: realizację ekspozycji i opracowania graficznego Festiwalu *Synteza Sztuk* w latach 2013 – 2017, Koncertów Akademickich w latach 2016 – 2018, dwóch edycji Międzynarodowego Konkursu Kameralnego, wydarzeń artystycznych *Obrazy Wojny. Donbas* oraz *Sztuka Dźwięku i Formy*, projekty scenografii dla koncertów w bydgoskiej Akademii Muzycznej i Teatrze Polskim oraz projekty afiszy informacyjnych dla ósmej i dziewiątej edycji Międzynarodowego Operowego Forum Młodych w AM w Bydgoszczy oraz Bydgoskiego Festiwalu Muzycznego.

Deklarowaną tematyką badań P. Grygorkiewicza, prowadzonych w ramach programu Badań Statutowych Młodych w latach 2014 – 2015 była: generatywność i procesualność w kompozycji i działaniach in situ oraz percepcja czasu w działaniach dźwiękowo-performatywnych.

W dołączonym do pracy doktorskiej portfolio prezentuje on powstające od 2014 roku cykle prac graficznych bazujących na odczycie i interpretacji dźwięku za pomocą oscyloskopu (*Sound Shapes*, 2014, *Osc*, 2014-2017), transpozycji fał mózgowych na obraz (*EEGrafika*, 2015, *Reality Tunnel*, 2016, *EEGrafika/G*, 2016, *EEGrafika 2*, 2017), produkujących organiczne wzory algorytmach modelujących zjawiska reakcji i dyfuzji (*Coincidentia oppositorum*, 2016, przywodzący na myśl *Conway Game of Life* cykl *Activator/Inhibitor*, 2016), kompozycjach budowanych na podstawie spiral liczb pierwszych (*Prime Time/Ulam*, 2016), analizie i przetwarzaniu szumu i błędu cyfrowego (studium zjawiska pareidolii w *Noise/szumNIE*, 2016, wielobarwny *Noise/szumNIE 2*, 2017, malarski, bazujący na „niszczeniu” danych *Mosh*, 2017).

Osobnym elementem portfolio jest lista utworów dźwiękowych powstałych w latach 2011 – 2017 na skutek „przetłumaczenia” za pomocą galwanometru sterującego oscylatorami i filtrami biologicznej aktywności roślin, grzybów i porostów. Utwory te wraz z realizacjami dźwiękowymi z lat późniejszych zostały dołączone jako suplement do dokumentacji.

Prezentowana praca doktorska pt. *Flor | AVI* stanowi konsekwentną kontynuację i (być może) zwieńczenie wieloletniej działalności artystycznej Piotra Grygorkiewicza.

W zwięzłym opisie dzieła doktorskiego autor przedstawia metodykę pracy, etapy dochodzenia do finalnej realizacji; pierwsze doświadczenia z transpozycją sygnałów przekazywanych przez podłączony do wybranych roślin galwanometr, rozbudowę analogowego i cyfrowego instrumentarium używanego do kreacji dźwięku, zmianę sensorów i w konsekwencji tego przejście na cyfrowe interfejsy, poszerzenie możliwości brzmieniowych o profesjonalne biblioteki sampli orkiestrowych, użycie technik pogłosowych oddających charakterystykę odbić dźwięku w wybranej przestrzeni – w tym przypadku środowiska naturalnego „grających” roślin.

Równie szczegółowo opisana jest metodyka pracy z obrazem ruchomym; od powodów decyzji dotyczącej estetyki i struktury powstających obrazów poprzez testowanie i finalny wybór narzędzi i oprogramowania służącego tworzeniu obrazu wideo w czasie rzeczywistym. Opisowi towarzyszy pokaźna ilość ilustracji będących zrzutami ekranowymi generowanych ruchomych kompozycji, za ich pomocą autor prezentuje drogę dochodzenia do formy (i koloru) w finalnej realizacji.

Podstawowym założeniem pracy *Flor | AVI* jest, zgodnie ze słowami autora, możliwość obserwowania relacji obrazu i dźwięku w czasie rzeczywistym. Praca ta to „jednocześnie akcja artystyczna i multimedialny instrument”, narzędzie improwizacji generujące audiowizualne struktury ale też, co ciekawe, narzędzie skupienia i „czujnej uwagi”. Narzędzie, dzięki któremu autor wchodzi w interakcję i uwidacznia (oraz udźwiękawia) zjawiska, które na co dzień pozostają utajone przed naszymi zmysłami.

Dlaczego jednak do uczestnictwa w współtworzeniu tego narzędzia – instrumentu autor wybiera rośliny? Na to pytanie niestety w towarzyszącym pracy opisie nie ma odpowiedzi. Można jedynie domniemywać, że chodzi o stworzenie medium komunikacji, o danie języka organizmom, które w naszym rozumieniu go nie posiadają, organizmom, z którymi naturalnie nie jesteśmy w stanie wejść w interakcję. Warto w tym kontekście przytoczyć prace artystów, których sensualność roślin fascynowała i którzy starali się przetłumaczyć oraz audiowizualnie zinterpretować to, co powstaje w efekcie roślinno-ludzkiego kontaktu. Znany przykładem jest chociażby interaktywna instalacja grających pod wpływem dotyku roślin *Akousmaflora* duetu Gregory Lasserre i Anais met den Ancxt czy, na stałe wpisana już w historię nowych mediów *Interactive Plant Growing* pary Sommerer / Mignonneau, w którym ludzie (przez gest i dotyk) i rośliny (przez reakcję na gest i dotyk) tworzą wspólnie obraz wirtualnego, trójwymiarowego ogrodu.

Piotr Grygorkiewicz w swojej pracy stara się jednak dotykanie roślin sprowadzić do minimum, do odbioru sygnałów elektrycznych używa delikatnych elektrod, pisze także o trosce o to,

by w trakcie pracy jak najmniej ingerować w procesy życiowe rośliny. Tak więc, nie chodzi tu o kontakt (antropocentrycznie rozumiany jako ocieranie się) a o- i pod-glądanie, na- i pod-słuchiwanie.

Flor | AVI można więc zaliczyć do aktualnie popularnego trendu bio artu zwanego *Plant Sonification* (udźwiękowanie roślin), w którym mikro-sygnały elektryczne płynące z liści, korzeni i kłączy przetwarzane są na kompozycje muzyczne z użyciem narzędzi i programów modyfikowanych lub często konstruowanych przez artystów. Do rosnącej popularności roślinnych orkiestr i wj-ów przyczynia się dostępność urządzeń i rozwiązań ułatwiających pracę, jak chociażby MIDI Sprout producenta nagrań Data Garden.

Piotr Grygorkiewicz idzie jednak własną ścieżką poświęcając dużo uwagi barwie i brzmieniu dźwięku oraz dodając obraz; abstrakcyjny ciąg kształtów, figur i kolorów. Interesuje go wystawienie się na strumień nieustannie płynących danych, zanurzenie się w nim, możliwość przekształcania i porządkowania go w struktury estetyczne, pozwalający na kontemplację „tu i teraz” proces tworzenia a nie gotowy artefakt. W tym kontekście bliżej mu do działań z obszaru sztuki generatywnej (co zdają się potwierdzać powstające wcześniej cykle grafik jak i finalne kompozycje wideo), sztuki, której medium stają się algorytmy i maszyny. Jak duże znaczenie obecność roślin ma w tym procesie, czy zyskują one rangę Latour’owskich *actants* czy są jedynie (kolejnymi) obiektami działań artystycznych pozostaje tajemnicą.

Konkluzja

Projekt *Flor | AVI* wpisuje się zarówno we współczesny nurt sztuki generatywnej jak i w działania z obszaru bio artu nastawione na sonifikację i wizualizację sygnałów płynących z roślin. Projekt wykracza jednak poza stworzenie audiowizualnego narzędzia, będąc, zgodnie z intencją autora, instrumentem improwizacji, laboratorium badań nad formami kompozycyjnymi dźwięku i obrazu a także wehikułem świadomego, aktywnego bycia.

Część pisemna stanowi szczegółowy opis intencji autora oraz metodyki pracy badawczej w obszarze dźwięku i obrazu. Opis ten został wzbogacony znaczną ilością ilustracji prezentujących zarówno używaną technologię i urządzenia jak i poszczególne etapy pracy z kompozycjami wizualnymi.

Część ta przynosi jednak niedosyt; mimo tego, że ustawodawca nie definiuje szczegółowo jaki kształt ma mieć opis artystycznej rozprawy doktorskiej, przyjętym zwyczajem jest, że znajduje się w nim prezentacja kontekstu dla własnych działań obejmującego wybrany zakres historii i teorii sztuki. Taka prezentacja pozwala ocenić oryginalność dokonania artystycznego oraz wiedzę, świadomość i artystyczną dojrzałość kandydata na stopień doktora. Opis rozprawy doktorskiej P. Grygorkiewicza takiej prezentacji nie zawiera.

Nie mając więc możliwości oceny na podstawie tekstu, pozostaje mi jedynie przyjąć założenie, że wiedza i świadomość kandydata zostały pozytywnie zweryfikowane w trakcie egzaminów doktorskich.

Po zapoznaniu się z przedstawioną do oceny rozprawą doktorską oraz dokumentacją aktywności artystycznej mgr. Piotra Grygorkiewicza pragnę zwrócić uwagę na wysoką, będącą skutkiem wieloletniej pracy, estetyczną jakość prezentowanego projektu. Audiowizualne kompozycje wchodzące – a raczej wynikające – z projektu *Flor | AVI* powinny być oczywiście odbierane na żywo, w trakcie trwającego performance'u. Dopiero taka sytuacja, jak sądzę, pozwala widzowi wejść w pełne uczestnictwo we proponowanym przez kandydata multimedialnym rytuale; dynamicznym doświadczaniu i interakcji z zastanymi w świecie procesami.

Wziąwszy pod uwagę całokształt działalności kandydata popieram wniosek Rady Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu o przyznanie mgr Piotrowi Grygorkiewiczowi stopnia doktora w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie sztuk pięknych.

Małgorzata Worcińska